

Lo Somatent

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Any XIII

Reus Dimars 11 d' Octubre de 1898

Núm. 3.720

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes . . . . . Ptas. 1.
en provincies trimestre . . . . . 3.
Extranger y Ultramar . . . . . 7.
Anònims, a preus convencionals.

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en las principals llibrerías d'aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografia Mallofré, carrer Junquera, 6.
No s' retornan los originals encara que no s' publiquin.

Farmàcia Serra

12 ANYS

de continuades curacions y d' una acceptació general, son les millors probas pera demostrar que 'l

XAROP SERRA

Oberta tota la nit

es lo millor remey pera combatre per orònica y rebelde que sia tota classe de . . . . .

NÓS

La que paga més contribució de la provincia.

Fàbrica de flors artificials

DE

María Perpiñà

REUS.—CARRER MAJOR, NUMERO 22.—REUS.

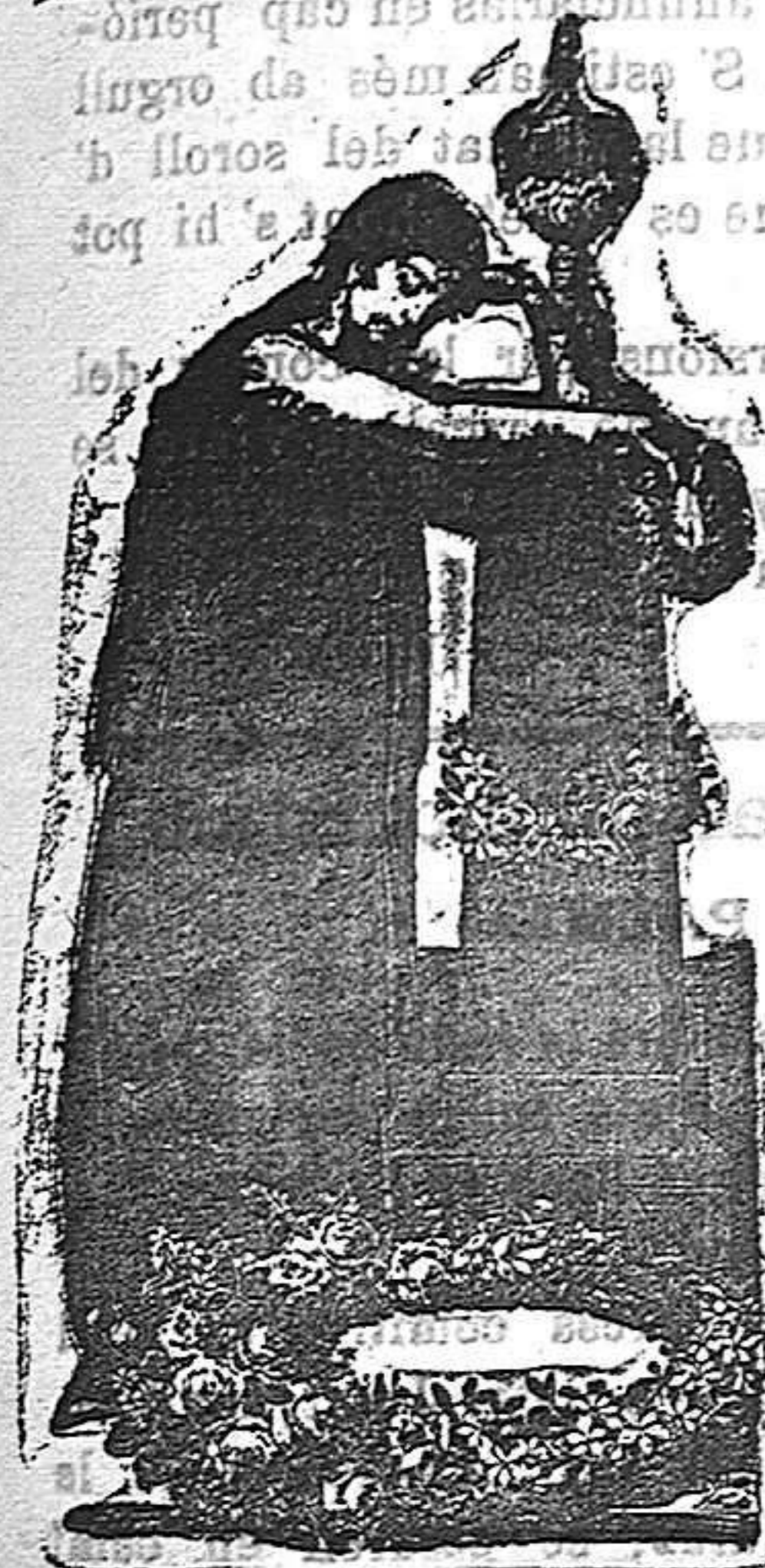
Com tots los anys en aquesta época hi ha un gran y variat surtit en coronas fúnebres, flors de seda, pluma, porcelana, zinc y tela impermeable; medallons de diferents formes y classes, creus, pensaments, y altres objectes artístichs que en lo dia dels morts, selen colocalse sobre las tumbas, com carinyós tribut dedicat á la memoria dels que foren.

Alta novetat en coronas de porcelana

Se fan també tota classe d' inscripcions ab lletres brodadas, pintadas, y de paper, destinadas al propi objecte.

PREUS REDUHITS

Nota.—Se dibuizan cintas pera brodar inscripcions.

DOCTOR J. MIRÓ

OCULISTA

Consulta en Reus: Los dilluns y divendres de dos á cinch de la tarde, Arrabal de Santa Anna, 1, primer.

A Tarragoná: los demás dias de deu á una del mati y de tres á cinch de la tarde, havent trasladat sôn gabinet al mateix carrer de la Unió, 17, primer.

Secció doctrinal

Discurs

llegit per don Eugeni Mata y Miarons en l'acte de repartició de premis als poetes guanyadors que concorregueren al Certámen literari humorístich de la societat «La Palma».

Senyors:

Degut á una invitació feta per la Junta de Govern de la Societat «La Palma» y als bons desitjs dels dignes individuos que han constituït lo Jurat del present Certámen, me trobo en lo cas de tindre de molestar la vostra atenció, encara que per breus moments, atés que 'l discurs doctrinal de que podria encarregar-me, donada la meua especial situació, m' imposa 'l deber de fer la tasca curta. Aixís es, que tinent en compte, per una part la missió imposta, y per altre, la meua intrusió en aquest acte, procuraré fer-me lo menos pesat possible y satisfet quedaré, si tant la Junta de Govern y Jurat calificador, com lo respectable públich que m' escolta, troba en mas paraules, un accent, una nota sola de color que s' destaquí un Poch en mitj dels resplandors que aquesta nit aquí tan brillan y que tan gran renom han de deixar á la Societat organitzadora de la present festa.

Fill d' aquesta població y ayment com lo primer de tot quan contribuir pugá á donarli llustre y fama,

al veure aquesta nit aquí reunida tan nombrosa y escullida concurrencia; considerant per altre part que á un acte literari ha sigut cridada y ha respost, com de costum, la població nostra, acudint en massa pera donar á dit acte tota la importancia que requereix y correspondre ab la galanteria deguda á la honra que 'us han dispensat los escriptors y poetes qu' avuy son nostres hostes, permeten-me que portat del amor á la terra, interpretant los sentiments de tots vosaltres, dirigit-me en nom de la població tota á dits escriptors y poetes, els diga; Benvinguts sian y rebéu junt ab lo meu saludo la expressió mes gran de la gratitud d' un poble, sempre del mérit y del talent, hospitalari.

Cumplert ab aquest deber de cortesia y considerant que lo qu' estém celebrant aquestos moments es la repartició de premis d' un Certámen, crech no será importú, fer algunas consideracions, sobre la importancia d' aquestas festas, que siga la que siga la opinió que tenen alguns formada de lo que son y representan, sempre quedará en peu, que en ellas se cultiva la nostra parla y aixó bastaria pera férnoslas simpáticas á tots aquells que no hem renegat d' ells, perquè recordem fon la primera que al viadre al mon sentrem y ab ella reberem los primers petons de las nostras mares.

Lo tema escullit lo crech, donchs, d' oportunitat en los moments presents, per cuan dintre del renaixement de la nostra llengua, s' hi troba un cert misteri que encara no ha pogut ser del tot aclarit, ab tot y ser tants los escriptors y poetes que en la diaria llytja tractan d' esbrinar fins á quin punt s' ha d' arribar,

perque Catalunya recobri lo brillo y l' esplendor de las épocas aquellas en las que, á semblansa de lo que deya Felip II de que en los seus dominis may se ponía 'l Sol, nosaltres deyam que 'ls peixos del Mediterrani portaven dibuixadas en sas esquenas las bárras catalanas.

No s' pot desconeixer que en l' actual estat del país nostre, la idea regionalista va fent de cada dia més nous prossélits y que fins alguns dels que aspiran á governar ns un dia, comensan á acceptar baix las formas de descentralisació y d' altres modos, algo del que ha constituït sempre 'l somni daurat dels verdaders catalanistas. Influheix perque aixó aixís siga, la serie innumerable de contratemps y de desgracias, que d' un modo cruel, han vingut á omplir la mesura, ab la agravant de que en mitj de tanta desdítza, ningú pot ovirar de ahont pot vindre lo remey, ni si 'l remey es possible en lo modo d' esser d' avuy, donadas las distintas necessitats de cada una de las regions que constituïzen la nacionalitat espanyola.

Las causas de la nostra decadencia, devém buscarlas en una bona part, en que la centralisació matant brat una influéncia rudesca, navent sigut peccat pas-sar per la miseria y la fam, perque 'l país en massa comensi á fixarse en la necessitat que hi ha de sortir del estat anémich en que 'ns trobém, pera tornar á donar vida á la nostra benvolguda terra.

Llástima qu' esperits entusiastas, portats d' una exaltació no del tot reflexiva, desde fa ya bastant temps, potser tal volta perque preveyan en mitj de la seva exaltació los conflictes y las desgracias presents, azecaren en varias ocasions bandera que fou sempre mirada ab indiferencia per tots aquells que ayments de Catalunya, nos conformavan en volguer retornarla á uns temps que ni son los nostres, ni á semblant tasca han de prestarse may los que desitjém á Catalunya lliure, pero agermanada sempre de tot cor ab las demás regions que juntas forman la patriu Espanyola. Pero si aquells esperits, no lograren lo seu objecte, no hi ha dupte que contra la seva voluntat, contribuïren á restar simpatías á la causa catalana, y d' aquí vé, que encara sigui tan gran la indiferencia de la majoria, per mes que anant corrent los temps, tot porta á nostres cors la esperansa d' un renaixement pròxim, que torni á donar la personalitat que reclama, á aquesta regió nostra, noble per sa hidalguia, rica per lo treball y gran per las sevas antigas gestas.

Lo renaixement se vá imposant ab un caràcter de necessitat tal, que la mateixa perturbació que en tot s' observa, desde la paralisació y mort d' algunas industrias ab lo paro corresponent de treball y pérdua de riqueza, fins al actual desgavell polítich-económich, tot induheix á creure, que s' acostan los temps d' una regeneració que donará á las distintas regions espanyolas los medis que cada una necessita, perque cada una de per sí, independentment de las altrás, si be unidas totes ab un llas comú, fassin de la nostra Espanya, lo que fou en altres épocas quan lo regionalisme tenia encara vida, una Nació rica, temuda y poderosa.

Mes al arribar en aquest punt, no puch oblidar, y aquí entra, senyors, la tasca meua en son periodo crítich, que no es possible seguir la historia de nostre renaixement, sense recordar que 'l centinella avansat de las aspiracions dels verdaders regionalistas catalans, foren les produccions de nostres escriptors y poetes y que per medi dels Certámens propagaren la

idea y aixís com en lo primer ters de nostre sigle, catalá hi hagué que s' avergonyia ó poch menos de parlar la nostra llengua, avuy en tot Catalunya 's parla la llengua llemosina, y la mare en lo bressol, y 'l pare en la seva tasca, y 'l nuvi á la seva promesa, tots en catalá expressen lo que de cor senten, que fins sembla, senyors, que es més dols lo sentiment quan s' expressa en la llengua de la nostra terra.

Han passat ditxosament, aquells temps que obligaren á dir al inspirat autor de lo Gayter, primer restaurador de la llengua nostra: Fa un sigle y quart, que 'ls nostres avis guerrejaren en l' assalt de Barcelona, catorze horas seguides en defensa dels seus antichs privilegis y que la seva sanch corria á torrents per les murallas, plassas y temples de la ciutat, pero pogueren trasmetre als seus nets la herencia y l' idioma que 'ls seus pares los havien llegat; y no obstant d' haver transcorregut tan curt temps, los seus descendents, no sols han olvidat tot aixó, sino que fins alguns d' ells, ingrats ab los seus avis, ingrats ab la seva patria, s' avergonyixen de que se 'ls sorprengui parlant en catalá com si fossin criminals agafats *infraganti*; pero aixó s' acabarà, per poch que s' estengui la afició que comensan á pendre los nostres compatriotas envers tot lo que 'ls relaciona ab la nostra historia.

Aixó deya fa més de mitj sigle l' inspirat poeta Rubió y Ors, gloria nostra excelsa de las Mussas y de la càtedra. La seva profecia está cumplida y abraza de la seva mort potser logri véurela realizada. Deu no fassi, per mes que avuy, ja no som en aquells temps en que la nostra literatura ni sisquera era atesa ni considerada per molts del nostre país que, en cambi, guardavan per las altres totes las sevas caricias. Y es que no veyan, senyors, com ha dit Briz, que la nostra literatura, á la manera d' aqueixas noyas que no necessitan alabansas per lo bonicas, ab sols deixars veure ne tenen prou, pera captivar los cors de tots quants se las miran, y Catalunya, ho podém dir ben alt, pot esvanéixer de tindre una poesia popular tan bona com la millor de totes las Nacions d' Europa.

Los Jochs Florals, donchs, lo mateix que 'ls demás certamens celebrats, contribuint á la propaganda y cultura de la literatura catalana, han desempenyat un paper importantíssim en lo camí del nostre renaixement, lo qual, si en son principi, en apariencia no fou més que literari, portava en son fons lo desitj d' un pervindre felís, desde 'l moment que en las cansons dels trobadors s' apuntava á la nostra estimada patria catalana. Si; las cansons dels poetas y las festas instituidas un temps per la inmortals Clemencia Isaura, han determinat un moviment de restauració tan complert á la nostra parla, que tant en la premsa periódica, com en lo Teatre, en totes parts li trobém una nova vida, y la nostra literatura, avans desconeguda ó poch menos, avuy ocupa un lloch distingidíssim, sent en bon número los escriptors de tota mena que venhen reproduhidas las sevas obras en altres idiomas, fent justicia á son mérit y coronantlos de preuhada fama.

Lo moviment regionalista en la nostra terra, no pot ser ni més just, ni més legítim. Se pot dir d' ell que aparegué al mateix temps que 'l primer trobador comensá á cantar las desdixas de la patria nostra, front á front d' un sistema de cosas poch conforme ab las nostras lleys y costums; essent aquellas cansons llevar benedicta que en aquestes festas s' aná sembrant, perque en lo seu dia fructifiqui, tornantnos al ser y al estat en que 'ns trobávam de grandesa en épocas antigas. Més perque aixó tinga lloch, hó ser fer present que 'ls cants dels trobadors moderns, si be s' inspiren en ressabís d' antigas anyoransas, d' uns temps que ja no poden tornar, forman coro en cambi, al himne excels ab que 'ls fills del treball acompanyan el trontoll de las máquinas y 's procuran lo seu manteniment.

Los Certámens, per altra part, han tingut una influencia poderosa en sostindre y fins aumentar la cultura moral é intelectual de la nostra terra. L' estimul que tant pot, ha fet que molts escriptors que segurament haurían passat desconeguts, hagin donat públics mostrás del seu ingeni, contribuint per semblant modo á multiplicar prodigiosament las produccions literarias, fins á un punt que á propis y estranys admira.

No 's pot realment estudiar lo moviment literari de Catalunya en lo que respecta á la nostra llengua, sense que qui tal fassi, no reconegui que, en efecte, hem arribat á una altura tal de desenrotlló en aquesta part, que ell per sí sol basta pera afirmar lo gran amor que tenim á la nostra terra y que 'ns fa aptes y dignes de poguer figurar al costat de las nacions més avançadas. Y, res de particular té, que sent los certámens al mateix temps que verdaderas llytats literarias, camp d' atracció per tots los bons fills que de catalans se precian, vegém en ells una de nostras legítimas esperan-

sas, tant més quan en aquestas festas han pogut sentir: himnes d' amor que ressonavan més tart per las ciutats, los monts y las planas, acompanyats de notas bélicas inspiradas en las nostras gestas, que foren sempre grans, com grans han sigut sempre les nostras virtuts y la nostra noblesa catalana.

Es per aquest motiu, que cada volta que un nou Certamen te lloch y com lo que actualment celebrém, totes las composicions dels escriptors y poetas porten la obligació d' esser escritas en la llengua dels nostres avis, sentim aixamplarse'ns el cor, y recordém tot seguit la influencia que aquestas festas tenen, que 'ns agermanan més, y fan que 'ls nostres cors bateguin al veisson, portats del imens amor que sentim envers la nostra terra. Si; que 'ls Certámens, tots los que celebrém, no son al fi altre cosa que un imens cant d' amor que dels cors catalans brolla, per demostrar d' una manera que no deixi lloch á dupte, que 'ls catalans d' avuy som los de sempre: guardadors de las nostras glorias y ayments fidels de las virtuts de la nostra terra.

La celebració d' un nou Certamen ha d' esser vist, donchs, sempre ab agrado, no sols per la significació que té baix lo punt de vista de cultivar la nostra llengua y d' esser un element important d' educació y cultura del nostre poble, sino que en presencia dels temps que atravessém, y donat lo seu caràcter de ferma adhesió al regionalisme de la Nació espanyola, hem de veure en ells una nova fita pera marcar lo camí d' un renaixement que 'ns retorni la plenitud dels medis, ab los quals, en altres temps, los quatre pals de sanch de la nostra bandera eran mirats ab respecte, y front d' ells tremolavan exércits aguerrits y poderosos monarcas.

Per aixó en lo dia d' avuy, al veure aquí congregada tant nombrosa y escullida concurrencia, sent aixís qu' es un certamen literari humorístich lo que 'ns té aquesta nit juntats en so de festa, no puch menos d' esclatá en crits d' entusiasme, perque jo que sento com lo primer las glorias y las penas de nostre estimada mare Catalunya, al veure aquí tants fills seus scullits en germanó recomenable, buscant l' esbars en l' ingeri de poetas y escriptors que han rublert sen front de palmas y llores, adquirits en noble y honrosa lluyta, obro 'l cor á la esperansa y crech, que dintre potser de no massa temps, las distintis regions que constituheixen la nacionalitat espanyola, en virtut d' un ben savá, y la Espanya pobre y débil d' avuy, s' aixecará altre vegada forta y poderosa; que ni la rassa s' es perduda, ni la nostra nissaga es tampoch de pitjor condició que las altres.

Fassi Deu qu' aixís prompte sia, y axamplant un poch la idea de Bartrina, fem perque l' arbre sant de la literatura patria estenga de cada dia mes y mes per tot son magestós ramatje, dant frescos y saludable sombra als que, dignes descendents dels antichs trobadors, s' afanyan pera tornar la perduda grandesa al poble que 'ls ha donat vida als acorts armoniosos de sas arpas.

Y, Reus, la ciutat esforçada y catalana per excelencia, que ab los distintis certámens que ha celebrat ha donat provas de no quedar enderrerrida en lo moviment literari, contribuint com lo primer á ensalsar la nostra rica parla, avuy per ma veu s' aixeca aquí poderosa, pera proclamar en mitj d' aquesta festa, rodejat de tantas hermosuras, que en lo cor dels reusenchs hi nía com á primer sentiment, superior á tots los demás, l' amor á Deu y á la patria, al crit sant de ¡Visca Catalunya!

EE DIT.

Moviment artístich

Barcelona 8 d' Octubre de 1898.

Arribada la primera setmana d' Octubre, Barcelona ha recobrat sa fisonomia normal, sa vida de costum. No 'm refereixo ab aixó á la ciutat industriosa y comercial, que si be aquest any ha passat un período de vagas obligatori, no para may lo seu soroll, ni pert l' aspecte de treball. Parlo de Barcelona interna, que desarrollada en lo fons de la primera, tracta de dirigirla cap á las ciencias y las arts.

Aquest cervell múltiple, format per las societats d' estudi y 'ls intellectuals de tota mena, se ressent una mica de la malaltia general del cós. En los círcols d' art y academias científicas després dels saludos dels estiuhenchs que arriban, ab los que no s' han mogut de casa, cambiadas las impresions passadas, esplicant los projectes per l' hivern, sense adonarsen, cau la conversa en las tristas reflexions del estat present y las negras perspectivas del pervindre.

Per aixó res te d' extrany que comensantse 'l pe-

ríodo de las inagurals de curs, després de la oficial Universitaria s' anuncihi ja la del Ateneo, indicant lo propósit del senyor Domenech, de tractar la cuestió política administrativa de Catalunya. Estudi que además del valor positiu, tindrà lo de la oportunitat, puig ab l' angunia que pateix tothom, la ciencia primera de totes, será la que torni la tranquilitat pera poderse dedicar serenament á la vida intelectual.

Aixó ha estat la causa que hagi sorprés tant, l' acte de valor que senyala lo fet d' en Rossinyol de publicar la seva última obra. Tant la conferencia *propiciatoria* del Ateneo, com lo llibre mateix to testá á la altura á que 'ns té acostumats dit escriptor.

Contrastant eb nostre estat d' esperit, va arribar la expedició de sabis geólechs francesos que venen á estudiar lo terror de Catalunya. Valents y encoratjats per un govern digne del seu valer, portan pintada en la cara y en tots los seus actes la ditxosa satisfacció que proporciona l' estudi. La veritat es que tenen cualitats que 'ns faltan á nosaltres. Infatigables, posseheixen una cantitat de coneixements que envaneixeria á cualsevol de aquí. En cambi ells modestíssims, han donat conferencias lluminosas de geologia moderna y sense anunciarlas en cap periódich, ni ferne cap esment. S' estiman més ab orgull l' aplauso d' uns cuants, que la vanitat del soroll d' un gran públich. Crech que es un fet ahont s' hi pot aprendre molt.

Han fet ja varias excursions per las concas del Llobregat, Cardona y voltans de Barcelona y are se proposan visitar lo Noya y las costas de Garraf.

Se despedeix de V. son afectíssim

PIJOSEPH.

Certamen literari humorístich

DE «LA PALMA»

Ans d' ahir á la nit se celebrá la festa de la reparició de premis als autors llorejats en lo certamen d' aquesta societat. L' acte tingué lloch en lo Teatro Fortuny y resultá del tot esplendit.

A las nou se reuní la nombrosa comitiva al local de la societat organitzadora, autoritats, Jurat, invitats, autors premiats, etc. y desde allí, als acorts de la «Banda del Centro de Lectura», se posaren en camí pel teatre. Lo colisseu se omplí á vessar de una escullida concurrencia mantenient á totes las classes sociales, gojosa d' assaborir los traballs premiats en aquell torneigs del gay saber, en aquella noble lluyta de la inteligencia.

D. Pere N. Gay que presidía, per delegació del Ajuntament, declará oberta la festa. Nostre il·lustrat paysá lo digne director del Institut Don Eugeni Mata, que ocupava la Presidencia d' honor del Jurat, se avançá al prosceni y doná lectura al discurs inaugural, que tenim l' immerescuda honra de publicar en lloch preferent de aquest número. Aquesta circumstancia ens relleva de ferne l' elogi merecut, ja que 'l lector pot fersel ab son clar criteri després de llegirlo. Unicament farém constar ab lo cor plé d' alegría, que 'ls regionalistas de Reus aplaudían á tant distingidíssim personalitat, que en tant faust acte y en tant solemne ocasió, proclama la bondat de nostras doctrinas, y d' ella espera, com tots nosaltres esperém, la regeneració de la patria catalana, d' aquesta terra que tant estimém, per quina prosperitat havém lluytat y lluytarem mentres un alé ens quedi de vida ¡visca Catalunya! ¡visca Espanya entera deslligada del jou de la centralisació!

Després d' una ovació prodigada á D. Eugeni Mata, se procedí á la obertura de plechs de las composicions premiadas. Resultá guanyador de la «Flor Natural» y «Palma de plata», ofert per la societat organitzadora, D. Jaume Casas y Pallarol, de Cornellá, per sa poesia «¡Llibertat!» Feu ofrena de la «Flor Natural» á la hermosa senyoreta Teresa Boada y Alsina, que fou conduhida al trono entre frenétichs picaments de mans y al só d' una gran marxa que executá ab molta afinació la banda del «Centro Lectura».

Després de la «Flor Natural» s' anaren repartint los demás premis, que guanyaren los autors següents:

En Mario Ferré, per sa poesia «In illo tempore. Lema: «En qué s' entretenían nostres primers pares ans de menjarse la poma». Al proclamarse'l nom del autor, quin tingué la desgracia de morir fa alguns dias, lo públich li tributá una ovació de respecte y admiració. Fou llegida per D. Emili Andreu, y fou molt celebrada per la concurrencia, puig resulta un treball sumament inspirat y plé d' humorisme.

«La costella ab salsa», resultá ser de D. Martí Revoltós, qui doná lectura á la composició y fou molt celebrada.

«Rondalla», de D. Jaume Roig, que fou llegida per D. Jeroni Bartulí y fou premiada ab grans aplaudiments de mens. La poesia en sí, encorquè molt ben feta, resulta algo anticuada, pero 'l Sr. Bartulí la realisá ab sa perfecta lectura. Després se concediren 10 minuts de descans.

Continuada de nou la repartició, s'obrí 'l plech que contenia 'l nom del autor de la poesia premiada ab un artístich porró. Dita poesia titulada «Lo Porró», resultá ser del mateix senyor Casas guanyador de la «Flor natural». La llegí 'l senyor Mata y 'ns sembla una de las millors del Certamen.

«Tres cuentos», que resultaren ser del pintor senyor Clausell, molt delicats y populars.

«Oh la mandra!» Que 'n resultá autor D. Joseph Barbany, (Pepet del Carril). La llegí 'l senyor Deu y fou molt celebrada.

«Perqué las mares acompanyan las fillas al ball y 'ls pares no hi acompanyan als fills». Ne resultá autor D. Vicens Andrés Llobet. La llegí 'l senyor Soler y feu esclatar al públich molts camins en francas riallades.

«Eixida de sol», del jove reusenç en Domingo Sagrañes, que guanyá 'l premi ofert per D. Tomás Bergadà.

«Cara y Creu», del pintor olotí en Marián Vaireda.

«Posta de sol», que resultá serne autor en J. Ribas y Carreras, de Blanes.

«Al pensament», del propi autor.

«A la pluja», oració, de 'n Hortensí Güell, amic y col·laborador nostre.

«En Pep Currillo», y «Angunias d' una noya ans de casarse», de 'n Ramón Ramón y Vidales, del Vendrell.

«Ecce Homo», de 'n J. Buncells Prat, de Roda.

Aquestas darreras composicions, per ser la majoria en prosa y altres per altres condicions especials, deixaren de llegirse. Sabém que entre las quals hi ha verdaderas joyas literarias.

«La Cansó del Ganxet» fou la darrera composició en llegirse y la més aplaudida de totes, segurament per son caràcter local. Ne resultá ser autor nostre compatrici en Ramón Fàbregas.

Lo President de «La Palma» pronunciá un concís y ben meditat discurs de gracias que deixá del tot satisfeta la concurrència, y posá fi á la festa un altre discurs del diputat senyor Gay, que no resultá tan oportú.

En resum. Tot magníficament; «La Palma» pot donarse per ben satisfeta y pot cobrar novas forsses pera prepararne un altre tan lluhit com aqueix, per gloria seva y de Reus.

C. V.

CRÓNICA

En lo lloch corresponent d'aquest número publicuem la primera correspondencia artística de la capital de nostre Principat deguda á la ploma d'un distingit escriptor, que firma baix lo pseudónim de Pijoseph ab lo cual amaga lo nom d' una de las principals antigues families de nostra ciutat.

Per fi, després de molts dias de vagar ans d'ahir va comensarse, gracias á la abundancia d'ayguas que s'observa, á arruixarse 'ls carrers y arrabals, que ja tornavan á estar plenas de pols.

Los aficionats de la secció dramática de la societat «La Palma» després d'acabada la repartició de premis, y com á final de festa, representaren sobre las taules del Fortuny la bonica comedia catalana «Home á l'aygua». Com á aficionats se portaren be, més be de lo que tothom esperava, especialment los senyors Solé Valls y Sgranyes, que demostraren ser uns verdaders actors que saben compondre 'l paper que interpretan. Nostra enhorabona.

Es tanta la escassés de oals que hi ha no sols en las fonts d'aquesta ciutat sino en los de la rodalia, que es molt fácil s'hagin de suspendre moltes obras de fábrica deixant per lo tant en vaga multitud de mestre de cases, que actualment están treballant.

Se troba malalt en aquesta ciutat, lo catadràtich d' historia de nostre Institut de 2.ª ensenyansa don Agustí Nofrarias y Arenyas.

La malaltia tingué en principi serias proporcions mes se li tallaren las alas gracias á la oportuna assistència médica.

Desitjém al senyor Nofrarias un prompte restabliment.

Ab motiu de la celebració del «Certámen» celebrat per «La Palma», tinguerem la satisfacció d'estrenyer la mà á nostre amic y company en regionalisme, del Vendrell, en Ramón Ramón Vidales, que vingué á recullir dos premis y un accésit que guanyá en dit Certámen.

Nostra felicitació per tanta distinció alcançada.

De son autor, D. Marián Vayreda, hem rebut un exemplar de «Recorts de la darrera carlinada», obra que perfectament editada acaba de donar á la estampa en sa ciutat natal, Olot. L'apellido Vayreda es prou conegut á Catalunya y especialment entre 'ls que segueixen lo moviment de las ideas regionals, per l'entusiasme y perseverancia ab que han contribuït sempre á sa propagació y brillantor en totes las manifestacions del art y de la política individuals d'aquella distingida familia. Tot bon catalá recordarà ab respecte y simpatía 'l nom d'aquell ilustre Joaquím Vayreda, d'aquell pintor y dibuixant essencialment catalá, tant en las manifestacions del art com en los de la vida real y positiva, puig que n'era un de sos mes entusiastas y fidels propagandistas. Are ve donchs també son germá Marian á contribuir per sa part á donar reals y brillantor al art catalá ab la publicació d'un llibre que en son fondo y en sa forma ha de tendir segurament á fer prosellits á la causa de la reivindicació dels drets de Catalunya.

No 'ns ha sigut possible encara llegir tot 'l llibre del Sr. Vayreda, que consta de 210 planes esmeradament impressos y elegantment presentades per la estampa de N. Planadevall de Olot, y encara que ho haguessim pogut fer, no 'ns permeteria avuy lo poch temps de que dispõem ocuparnos en ab la detenció que 'l llibre 's mereix, pero la impresió que 'ns ha merecut lo cop d'ull que sobre algú de sos quadrets hem pogut passar, ens permet recomanarlo á nostres lectors, ab la seguretat de que podem adelantarloshi han de passar un bon rato ab sa lectura, plena de belles descripcions, de narracions d'interés y d'agudesas d'observació, exposades ab una claretat y senzilles recomanables per sa bella forma literaria.

Enviém al senyor Vayreda nostra felicitació per la publicació de la seva obra y al remerciarlo per l'obsequi que li hem merecut, hem d'adelantar procurarem ocuparnos oportunament de «Recorts de la darrera carlinada» ab la extensió y deteniment que ab seguretat ha de mereixes lo llibre.

La societat «La Palma» obsequiá al vespre d'ahir ab un refresch, després de la festa del Certámen, als poetas premiats y demés personalitats que prengueren part en la referida festa.

Lo referit refresch, sopar ó refrigeri, no tingué cap pretensió puig fou una festa de familia, regnant en lo mateix molta animació.

Es hora de que per l'alcalde de barri, ja que 'ls municipals sembla que no 'n volen fer cas, s'acabin los escándols que de molt temps hi ha en lo carrer de Martorell; donchs que una vehina del mateix se creu ab dret d'insultar á tothom sense cap classe de consideració.

Y com que alguns vehins tractan de cambiar de domicili degut á tals escándols, no es just que continúhi aqueix estat de cosas en dit carrer.

L'artístich ram de flors ab que fou obsequiada la «Reyna de la festa» del Certámen de «La Palma», lo dedicá aquesta á la memoria del infortunat poeta Mario, que la mort tallá sa existencia ans de que pogués veure llorejat lo seu treball. En la tarde d'ahir uns quants amichs anaren al cementir á depositar lo ram en la sepultura que tanca sos restos mortals.

Be per la Reyna y per sos bons amichs, que aixís honran al infortunat poeta.

Per l'Inspector de mercats d'aquesta ciutat ahir foren decomisats é inutilisats 15 ks. de peix per no reunir las condicions de salubritat pera esser destinat al consúm públich.

Lo recaudat en la Administració de Consums en lo dia d'ahir per diferents especies puja la quantitat de pessetas 1276'62.

Secció oficial

Registre civil

dels dias 8 y 9 d' Octubre de 1898

Naixements

Engeni Marrasé Prats, de Cris'ófol y María.— Joan Abelló Masdeu, de Isidro y Francisca.

Matrimonis

Joan Domenech Verdetis, ab Rosa Catalá Mir.— Francisco Blanchart Tibau, ab Teresa Latorre Torres.

Defuncions

Teo'a Pagés Martí, 68 anys, Arrabal de Santa Anna, 57.

Secció religiosa

Sant d' avuy.—Sant Nicasi.

Sant de demá.—Nostra Senyora del Pilar.

Anuncis particulars

¿Qué es hernia?

La hernia, terme facultatiu que significa lo que vulgarment s'anomena quebradura, quibranca, relaxació. (Trencat), es la separació dels teixits que forman la paret del ventre, per quina obertura surten los intestins.

¿Com se coneix?

Per la excrecencia, (bulto), més ó menos tou ó més ó menos gros que apareix estant dret y desapareix las més de las vegadas tirantse al llit.

¿Quinas son sas consecuencias?

La persona que sofreix aquesta dolencia orgánica, que apareix moltes vegadas insensiblement y per relaxació natural dels teixits, ó be á consecuencia d'un esforç voluntari ó involuntari, com es lo tossir ó estornudar, está exposat continuament á una mort horrible; per aixó basta una mala digestió, ó una petita inflamació en la vora de l'anella ú obertura que deix passar l'intestí pera efectuar-se la estrangulació del mateix.

Consequencia de lo dit es lo creure que que se vol armatost mentres tingui 'l nom de braguer ja las suficient pera aliviar sa dolencia, quan no es aixís, sino que es precis que 'l braguer sia aplicat en cada cas, per personas coneixedoras de son mecanisme, y no per mans inexpertes, que colocan braguers al atzar, com si operació tan delicada fos la cosa més senzilla.

Braguerets de cauchou, ab ressort per la prompta curació dels tendres infants.

Tirants Omoplàtics pera evitar lo carrement d'espalllas.

Faixas hipogástricas pera corregir la obesitat, dilatació y abultament del ventre.

JOSEPH PUJOL

cirurgiá especialista en lo tractament de las hernias, ab llarchs anys de práctica en la casa de D. Joseph Clausolles de Barcelona. Establiment «La Cruz Roja».

REUS.—PLASSA DE PRIM.—REUS

ESCOLA MERCANTIL

DIRIGIDA PER

Don Salvador Sotorra Barrera

Mestre superior y Contador

de fondos provincials y municipals

Carrer del Hospital, 5, principal.—Reus.

En aquesta escola, dedicada especialment á la ensenyansa práctica mercantil, poden los alumnos, en breu temps,

Primer. REFORMAR sa defectuosa escriptura transformantla en hermosa lletra inglesa, rápida y comercial.

Segon. Apendre, baix un procediment práctic, la TENEDURIA DE LLIBRES pera poguer desempeñar ab acert lo delicat càrrech de TENEDOR DE LLIBRES.

Tercer. Cursar los idiomas FRANCÉS, INGLÉS y ALEMANY.

Quart. Fer un estudi de CÁLCULS MERCANTILS ab operacions de BANCA y BOLSA.

Quint. Practicar la ORTOGRAFIA castellana y la CORRESPONDENCIA MERCANTIL.

Sisé. Práctica de DOCUMENTACIÓ COMERCIAL.

Nota.—S'organiza y s'porta la comptabilitat de casas de comers en sos propis escriptoris, y s'resolen onasultas sobre organizació de comptabilitats especials.

PERA 'LS MORTS

Riquíssim y variat assortit de coronas, flors artificials, rams, pensaments y demés adorns propis pera nitxos, panteons y sepulturas y arreglo dels propis objectes que s'trobin fets malbé.

Ultima novetat y molt de gust á preus limitadíssims.

Se trobará en lo domicili de las germanas

RIFOLL

Carrer de S. Joan, 18, 2.ª Reus.

Imp. de C. Ferrando.—Plassa de la Constitució.

SERVEY DE TRENS

SORTIDAS

De Reus á Barcelona

5'04 m. correo (Per Villanova y Vilafranca) 1.ª, 2.ª y tercera.
8'56 m. exprés, primera y segunda dimars, dijous y diptos, (per Vilanova).
12'11 t. mercancías, segunda y tercera.
15'57 t. correo (per Vilanova).

De Barcelona á Reus

5'25 m. (per Vilafranca).
9'46 m. (per Vilanova).
1'58 t. per id.
7'39 t. exprés (dimars, dijous y dissabtes).

De Reus á Mora

9'33 m.—1'04 t.—3'10 t.—7'19 y 9'57 nit.

De Mora á Reus

4'21 m.—8'00 m.—12'08 t.—6'04 t.—7'36 n.

De Reus á Tarragona

8'30 m.—9'47 m.—2 t.—7'04 t.

De Tarragona á Reus

7'30 m.—12'25 t.—4'30 t.—8'20 n.

De Reus á Lleyda

8'10 m.—5'23 t.

De Lleyda á Reus

6'50 m.—3'50 t.

De Reus á Vimbodí

1'28 t. cotxes de 2.ª y 3.^a

De Vimbodí á Reus

9'53 m. cotxes de 2.ª y 3.^a

De Tarragona á Valencia

9'30 m. y 11'30 n.

De Valencia á Taragona

11' m. y 6'30 t.

ADMINISTRACIÓ DE CORREUS-REUS

Horas d' arribada y sortidas de correos

ARRIBADAS

De Tarragona,	8'30 m.
De id. per Sant Vicens,	1'30 t.
De Barcelona (per Tarragona)	3'30 m.
De id. directe	10'45 m.
De id. id.	1'30 t.
De id. ab la correspondencia extranjera (per Picamoixons y descendent de Lleyda)	7'30 t.
De Madrid y Zaragoza	2'30 n.
De Lleyda y Huesca	7'30 n.
Dels pobles servits per peatons	9'00 m.

SORTIDAS

Pera Barcelona á las 5'00 m.
Pera id. á las 2'00 t.
Pera id. y extranjero, per Tarragona, 7 tarde.
Pera Tarragona, Valencia y Murcia per S. Vicens 5 m.
Pera Tarragona, per Sant Vicens, á las 5 m.
Pera Tarragona, Valencia, Murcia y Andalucía, 7 nit.

Pera Lleyda, Huesca, Manresa, Sabadell, Tarrassa y sas líneas á las 8'00 m.

Pera Madrid, Aragón, Teruel, provincias vascongadas, Castilla, Galicia, Andalucía y Extremadura á las 1 t. Los pobles servits per peatons á las 11'30 m.

Nota.—Deu tenirse present que tots los barcos que portan tropas de refors á las Antillas y Filipinas, portan també correu.

HORAS DE DESPAIG

Certificats de deu á onze matí y de 5'30 á 6'30 tarde. Valors declarats y objectes assegurats de deu á onze matí y de 5'30 á 6 tarde.

Apartats de 9'30 á 14'30 matí y de 3 á 3'30 tarde y de 7'30 á 8 nit.

Llista de Correus de deu á 11'30 matí y de 3 á 3'30 i Reclamacions de deu á detze matí.

Nota.—Entrega de valors las mateixas horas de despaig.

SERVEY DE BUSSONS

Los dels Estanachs se recullen á las 12 dels matí y de la tarde y 9 de la nit, lo de la Administració 5 minutos avans de la sortida de las expedicions y 's de las Estacions á la arribada dels trens correus.

Los impresos, mostrars, periódichs, papers de negocis y medicaments deuen entregarse á má en la Administració.

SERVEY DE LA CARTERÍA

Los Carters surten á distribuir la correspondencia á las 9 y 11'30 del matí—3 de la tarde y 8 de la nit.

Reus á primer d' Octubre de 1898.—L' Administrador, Luci Roso.

PERA ADOB DE TOTOS LAS CULLITAS Y CULTIUS INDISPENSABLE Y DE EXCELENTS RENDIMENTS

LO COMBINAT EMPLEO DE LAS

ESCORIAS THOMAS

SALES DE STASSFURT

COM ADOB FOSFATAT

COM ADOB POTASSICH

GARANTIZADAS PURAS

SOLUBLES AL CITRAT

SULFAT DE POTASSA, CLORURO DE POTASSA

SALS CALZINADAS RICAS EN SULFAT DE POTASSA,

KAINITA, ETC.

Lo més económic, lo més efícas, lo més durader, balx garantía del Sindicat de ventas de STASSFURT.

NITRAT DE SOSA

ADOBAZOAT

DE GRADUACIÓ GARANTIDA DE 15 1/2 A 16 0/10 AZOE Y D' EFECTES RAPITS Y SEGURS

Dirigirse pera prospectes é informes sobre l' empleo

A D. OTTO MEDEM.—VALENCIA

PERA LES MORTS

El sulfat de sosa... (text describing the benefits of sodium sulfate for health and agriculture)

ESPECIAL

Correr de S. Juan, 38. S. Juan.

Sección Oficial

Registro civil

datos días 8 y 9 de Octubre de 1898

Valencia

Engenyer Marqués Pons de Guisado y Miró
Juan Atilio Masdoni de Laidó y Franch.

L' Of. de l' Escrivà de l' Escriptura de l' Enjunció